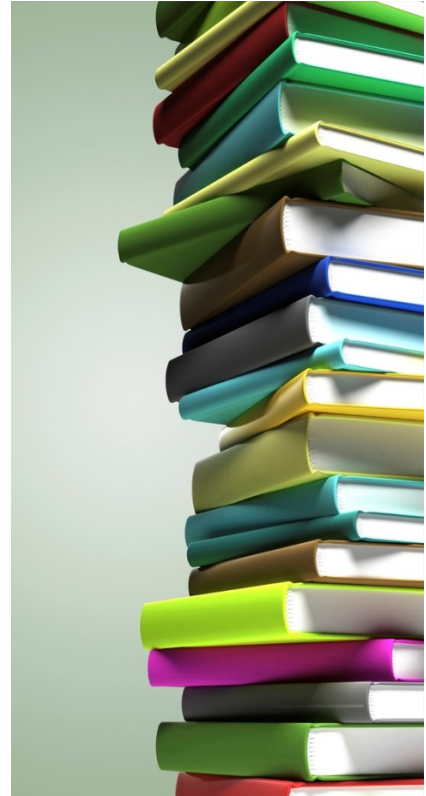

Nitriansky samosprávny kraj
Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

Život knižníc

regionálny knihovnícky časopis

číslo 2/2018

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ
KRAJSKÁ KNIŽNICA KAROLA KMEŤKA V NITRE

ŽIVOT KNIŽNÍC

Regionálny knihovnícky časopis

č. 2

2018

OBSAH

Kultúrny kalendár 2018	4
Profily jubilujúcich autorov Ladislav Mňačko	15
Finančná podpora z verejných zdrojov FPU za rok 2018	19
Podporený projekt krajskej knižnice z verejných zdrojov FPU	20
Súťaž – Knižnica roka 2018	21
Ceny z Letohradu	22
Kolokvium slovenských, českých a moravských bibliografov 2018	23
Pracovné stretnutie knihovníkov – BibLib	27
Základný knihovnícky kurz	29
Odhalený pamätník Karola Kmeťka	30
Vyznanie od pracovníčky knižnice	31

KULTÚRNY KALENDÁR 2019

Rok 2019

- VZ OSN vyhlásilo obdobie rokov **2019 – 2028** za “**Desaťročie rodinného poľnohospodárstva**“ (potreba upriamiť pozornosť verejnosti na poľnohospodárske družstvá a na farmárske siete s tým, aby sa zlepšila potravinová bezpečnosť a výživa)

JANUÁR

1. 1. 1993 **Deň vzniku Slovenskej republiky – štátny sviatok SR**
- 26. výročie
1. 1. 1794 narodil sa v Paludze **Gašpar Fejérpataky-Belapotocký** – knihár, vydavateľ, národný buditeľ, založil prvú verejnú Slovenskú požičovnicu bibliotéku (zomrel 18. 5. 1874 v Litovskom Mikuláši)
- 225. výročie narodenia - 145. výročie úmrtia
1. 1. 1919 slávnostné **obnovenie Matice Slovenskej** v Martine
- 100. výročie
4. 1. **Svetový Braillov deň** (WBU – Svetová slepecká únia) – pripomína sa od r. 2001; v tento deň sa v r. 1809 narodil Francúz **Louis Braille**, tvorca slepeckého písma
4. 1. 1934 narodil sa v Košiciach **Rudolf Šuster** – prozaik, autor literatúry faktu, scenárista, v rokoch 199 – 2004 prezident Slovenskej republiky
- 85. výročie narodenia
- 11.1. 1899 narodil sa v Turanoch nad Váhom **Miloš Alexander Bazovský** – akademický maliar, národný umelec (zomrel 15. 12. 1968 v Trenčíne)
- 120. výročie narodenia
19. 1. 1809 narodil sa v Bostone (USA) **Edgar Allan Poe** – americký básnik, spisovateľ, majster krátkej prózy (zomrel 7. 10. 1849 v Baltimore)
- 210. výročie narodenia - 170. výročie úmrtia
19. 1. 1919 narodil sa v Brodzanoch **Vladimír Reisel** – básnik, prekladateľ (zomrel 1. 9. 2007 v Bratislave)
- 100. výročie narodenia
22. 1. 1924 narodil sa v Bošanoch **Mons. Ján Chryzostom Korec** – kardinál a emeritný biskup nitrianskej diecézy, náboženský spisovateľ (zomrel 24. 10. 2015 v Nitre)
- 95. výročie narodenia
24. 1. **sviatok sv. Františka Saleského** – patrón spisovateľov, novinárov a tlače
25. 1. 1894 narodil sa v Liptovskom Mikuláši **Janko Alexy** – maliar a spisovateľ, jeden zo zakladateľov moderného umenia, národný umelec (zomrel 22. 9. 1970 v Bratislave)
- 125. výročie narodenia

27. 1. 1829 narodil sa vo Vyšnom Skálniku **Ján Botto** – popredný štúrovský básnik, klasik slovenskej literatúry (zomrel 28. 4. 1881 v Banskej Bystrici)
- 190. výročie narodenia
29. 1. 1919 narodil sa vo Valašských Kloboukoch (Česko) **Ladislav Mňačko** – slovenský prozaik, autor literatúry faktu, dramatik (zomrel 24. 2. 1994 v Bratislave)
- 100. výročie narodenia - 25. výročie úmrtia
29. 1. 1939 narodil sa v Plášťovciach **Tibor Žilka** – literárny vedec, vysokoškolský pedagóg UKF v Nitre
- 80. výročie narodenia
29. 1. 1959 narodil sa v Prešove **Daniel Pastirčák** – básnik, prozaik, esejista, výtvarník a kazateľ Cirkvi bratskej
- 60. výročie narodenia

FEBRUÁR

2. 2. 1849 narodil sa vo Vyšnom Kubíne **Pavol Orságh Hviezdoslav** – najväčší slovenský básnik, dramatik a prekladateľ, právnik, člen Revolučného Národného zhromaždenia ČSR a čestný predseda Matice slovenskej (zomrel 8. 11. 1921 v Dolnom Kubíne)
- 170. výročie narodenia
3. 2. 1809 narodil sa v Hamburgu (Nemecko) **Felix Mendelsson-Bartholdy** – nemecký hudobný skladateľ obdobia romantizmu a dirigent (zomrel 4. 11. 1847 v Lipsku)
- 210. výročie narodenia
11. 2. 1939 narodil sa v Plzni (Česko) **Rudolf Chmel** – slovenský literárny historik a kritik, publicista, editor, politik
- 80. výročie narodenia
11. 2. 1939 zomrela v Martine **Elena Maróthy-Šoltéssová** – prozaička, redaktorka a publicistka (narodila sa 6. 1. 1855 v Krupine)
- 80. výročie úmrtia
12. 2. 1809 narodil sa v Shrewsbury (Anglicko) **Charles Darwin** – anglický prírodovedec, tvorca teórie evolúcie prirodzeným výberom (zomrel 19. 4. 1882 v Downe)
- 210. výročie narodenia
12. 2. 2019 narodil sa v Abramovej **Ján Červeň** – prozaik (zomrel 31. 7. 1942 v Bratislave)
- 100. výročie narodenia
13. 2. 1914 narodila sa vo Výčapoch-Opatovciach **Katarína Lazarová** – prozaička (zomrela 21. 6. 1995 v Bratislave)
- 105. výročie narodenia
14. 2. 869 zomrel v Ríme (Taliansko) sv. **Cyril – Konštantín**, nazývaný aj Filozof – byzantský teológ, misionár, jazykovedec, zakladateľ slovanského písomníctva, brat Metoda (narodil sa r. 827 v Solúne, dnešné Thessaloniki, Grécko)
- 1 150. výročie úmrtia
15. 2. 1564 narodil sa v Pise (Taliansko) **Galileo Galilei** – taliansky renesančný filozof, fyzik, astronóm, matematik, jeden zo

- zakladateľov súčasnej experimentálno-teoretickej prírodovedy (zomrel 8. 1. 1642 v Arcetri)
 - 555. výročie narodenia
17. 2. 1864 narodil sa v Tajove **Jozef Murgaš** – slovenský vynálezca, priekopník rádiotelegrafie, rímskokatolícky kňaz, maliar (zomrel 23. 5. 1929 vo Wilkes Barre, Pensylvánia, USA)
 - 155. výročie narodenia - 90. výročie úmrtia
17. 2. 1939 narodil sa v Siladiciach **Ján Šimonovič** – básnik, esejista, autor veršov pre deti, prekladateľ (zomrel 21. 12. 1994 v Bratislave)
 - 80. výročie narodenia - 25. úmrtia
19. 2. 1894 narodil sa v Chynoranoch **Valentín Beniak** – básnik katolíckej moderny, prekladateľ (zomrel 6. 11. 1973 v Bratislave)
 - 125. výročie narodenia
27. 2. 1769 narodil sa v Rimavskej Bani **Juraj Palkovič** – básnik, novinár, prekladateľ, pedagóg, neúnavný organizátor slovenského národného života (zomrel 13. 6. 1850 v Bratislave)
 - 250. výročie narodenia

MAREC

2. 3. 1824 narodil sa v Litomyšli (Česko) **Bedřich Smetana** – český hudobný skladateľ (zomrel 12. 5. 1884 v Prahe)
 - 195. výročie narodenia - 135. výročie úmrtia
4. - 10. 3. 2019 **TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC**
 - 20. ročník
4. 3. 1824 narodil sa v Banskej Bystrici **Gustáv Kazimír Zechenter-Laskomerský** – prozaik, prírodovedec, lesný a bankský lekár (zomrel 20. 8. 1908 v Kremnici)
 - 195. výročie narodenia
8. 3. **Medzinárodný deň žien**
8. 3. 1934 narodil sa v Pliešovciach **Ján Solovič** – dramatik, scenárista, prozaik
 - 85. výročie narodenia
9. 3. 1954 narodila sa v Banskej Štiavnici **Dana Podracká** – poetka, esejistka, autorka literatúry pre deti
 - 65. výročie narodenia
10. 3. 1849 narodil sa v Zemianskom Podhradí **Eudovít Vladimír Rizner** – zakladateľ slovenskej bibliografie, pedagóg, etnograf, historik (zomrel 7. 3. 1913 v Zemianskom Podhradí)
 - 170. výročie narodenia
14. 3. 1879 narodil sa v Ulme (Nemecko) **Albert Einstein** – jeden z najväčších fyzikov všetkých čias. Profesor na mnohých univerzitách v Európe i v Amerike, v r. 1911-1912 pôsobil aj na nemeckej univerzite v Prahe (zomrel 18. 4. 1955 v Princetone, USA)
 - 140. výročie narodenia
16. 3. **DEŇ EUDOVEJ ROZPRÁVKY**
 (deň narodenia P. Dobšinského)
18. 3. 1844 narodil sa v Tichnive (Rusko) **Nikolaj Andrejevič Rimskij-**

- Korsakov** – ruský hudobný skladateľ, teoretik a pedagóg (zomrel 21. 6. 1908 v Ljubensku)
- 175. výročie narodenia
20. 3. 1924 narodil sa v Staškove **Jozef Kroner** – herec, prozaik, spisovateľ pre deti, scenárista, národný umelec (1978), Pribinov kríž I. triedy (in memoriam) 2018 (zomrel 12. 3. 1998 v Bratislave)
- 95. výročie narodenia
20. 3. 1929 narodil sa v Hronských Kláčanoch **Jozef Melicher** – literárny vedec, prozaik, učil na Pedagogickej fakulte v Nitre (zomrel 9. 1. 2008 v Nitre)
- 90. výročie narodenia
21. 3. 1839 narodil sa v Kareve (Rusko) **Modest Petrovič Musorgskij** – ruský hudobný skladateľ (zomrel 28. 3. 1881 v Petrohrade)
- 180. výročie narodenia
22. 3. **Svetový deň vody**
24. 3. 1684 narodil sa v Očovej **Matej Bel** – polyhistor, encyklopedista, pedagóg, evanjelický kazateľ, priekopník slovenského osvietenstva, jeden z najvýznamnejších európskych vedcov 18. stor. Po smrti ho nazývali Magnum decus Hungariae - Veľká ozdoba Uhorska (zomrel 29. 8. 1749 v Bratislave)
- 335. výročie narodenia - 270. výročie úmrtia
26. 3. 1874 narodil sa v Táboře (Česko) **Oskar Nedbal** – český hudobný skladateľ, v roku 1923 sa stal riaditeľom Slovenského národného divadla v Bratislave (zomrel 24. 12. 1930 v Záhrebe)
- 145. výročie narodenia
28. 3. 1914 narodil sa v Brne (Česko) **Bohumil Hrabal** – (vl.m. Bohumil František Kilian) – český prozaik, jeden z najvýznamnejších českých spisovateľov 2. pol. 20. stor. (zomrel 3. 2. 1997 v Prahe)
- 105. výročie narodenia
29. 3. **NOC S ANDERSENOM**
- 19. ročník

APRÍL

1. 4. **Medzinárodný deň vtáctva**
1. 4. 1809 narodil sa v Soročincy (Ukrajina) **Nikolaj Vasilievič Gogol** – prozaik a dramatik ukrajinského pôvodu, hlavný predstaviteľ ruského kritického realizmu (zomrel 4. 3. 1852 v Moskve)
- 210. výročie narodenia
2. 4. **Medzinárodný deň detskej knihy** (deň narodenia rozprávkara Hansa Christiana Andersena, v roku 1805 v Odense, Dánsko)
2. 4. 1944 zomrel sa v Prešove **Mikuláš Moyzes** – hudobný skladateľ, organista, pedagóg, predchodca slovenskej hudobnej moderny (narodil sa 6. 12. 1872 vo Zvolenskej Slatine)
-75. výročie úmrtia
7. 4. **Deň narcisov – deň boja proti rakovine** (prvý raz ho usporiadala Írska liga proti rakovine v r. 1987; Liga proti rakovine SR – od r. 1997)
8. 4. 1909 narodil sa v Závodí **Štefan Králik** – spisovateľ a dramatik

- (zomrel 30. 1. 1983 v Bratislave)
 - 110. výročie narodenia
9. 4. 1959 narodil sa v Prešove **Peter Nagy** – spevák, skladateľ, textár, hudobný producent a fotograf
 - 60. výročie narodenia
12. 4. **Svetový deň letectva a kozmonautiky** (12. 4. 1961 – prvý let do vesmíru s ľudskou posádkou – ruský kozmonaut Jurij Gagarin)
13. 4. 1899 narodil sa v Ružomberku **Emo Bohúň** – spisovateľ, novinár a prekladateľ, zakladateľ humoristických časopisov Dereš, Bubon, Veselé noviny (zomrel 15. 7. 1959 v Bratislave)
 - 120. výročie narodenia - 60. výročie úmrtia
14. 4. 1849 zomrel v Dobrej Vode **Ján Hollý** – najvýznamnejší bernolákovský básnik a prekladateľ (narodil sa 24. 3. 1785 v Borskom Mikuláši)
 - 170. výročie úmrtia
16. 4. 1889 narodil sa vo Walworte (Londýn, Anglicko) **Charles Spencer Chaplin** – americký filmový herec a režisér anglického pôvodu (zomrel 25.12.1977 vo Corsier-sur-Vevey, Švajčiarsko)
 - 130. výročie narodenia
22. 4. **Deň Zeme**
23. 4. **Svetový deň knihy a autorského práva (UNESCO)**
23. 4. 1564 narodil sa v Stratforde (Anglicko) **William Shakespeare** – anglický básnik, dramatik, herec (zomrel 23. 4. 1616 v Stratforde)
 - 455. výročie narodenia
23. 4. 1899 narodil sa v Petrohrade (Rusko) **Vladimír Vladimirovič Nabokov** – ruský básnik a prozaik (zomrel 2. 7. 1977 v Montreux, Švajčiarsko)
 - 120. výročie narodenia

MÁJ

1. 5. **Sviatok práce – štátny sviatok**
1. 5. 2004 **vstup Slovenska do Európskej únie**
 - 15. výročie
1. 5. 1909 narodil sa v Krompachoch **Július Barč-Ivan** – prozaik, dramatik, publicista, evanjelický farár (zomrel 25. 12. 1953 v Martine)
 - 110. výročie narodenia
2. 5. 1519 zomrel v Amboise (Francúzsko) **Leonardo da Vinci** (vl. m. Leonardo di ser Piero Da Vinci) – taliansky renesančný maliar, sochár, vynálezca, vedec a architekt (narodil sa 15. 4. 1452 v Anchiano, neďaleko Florencie, Taliansko)
 - 500. výročie úmrtia
4. 5. 1919 zahynul v Ivanke pri Dunaji pri leteckej havárii **Milan Rastislav Štefánik** – astronóm, fotograf, generál francúzskej armády, politik, diplomat, výrazne sa zaslúžil o vznik Československej republiky (narodil sa 21. 7. 1880 v Košariskách)
 - 100. výročie úmrtia

8. 5. **Deň víťazstva nad fašizmom – štátny sviatok**
8. 5. **Svetový deň Červeného kríža**
8. 5. 1989 zomrel v Nitre **Ján Romanovský** – spisovateľ pre deti a mládež, prozaik (narodil sa v 4. 8. 1916 v Topolčanoch)
- 30. výročie úmrtia
10. 5. 1989 zomrel v Bratislave **Dominik Tatarka** – spisovateľ, scenárista, osobnosť disidentskej literatúry (narodil sa 14. 3. 1913 v Drienovom)
- 30. výročie úmrtia
12. 5. **Deň matiek**
19. 5. 1949 zomrel v Moskve (Rusko) **Peter Jilemnický** – slovenský prozaik českého pôvodu (narodil sa 18. 3. 1901 v Kyšperku, dnešný Letohrad, Česko)
- 70. výročie úmrtia
20. 5. 1799 narodil sa v Tours (Francúzsko) **Honoré de Balzac** (vl.m. Honoré Balssa) – francúzsky spisovateľ, zakladateľ realistického románu (zomrel 18. 8. 1850 v Paríži)
- 220. výročie narodenia
25. 5. 1914 narodil sa v Bánovciach nad Ondavou **Pavol Horov** (vl.m. **Pavol Horovčák**) – básnik a prekladateľ (zomrel 29. 9. 1975 v Bratislave)
- 105. výročie narodenia
29. 5. 1944 zomrel v Báčskom Petrovci (Srbsko) **Ján Čajak** – prozaik, prekladateľ (narodil sa 19. 12. 1863 v Liptovskom Jáne)
- 75. výročie úmrtia

JÚN

1. 6. **Medzinárodný deň detí**
6. 6. 1799 narodil sa v Moskve (Rusko) **Alexander Segejevič Puškin** – najväčší ruský básnik, prozaik, zakladateľ modernej ruskej literatúry (zomrel 10. 2. 1837 v Petrohrade)
- 220. výročie narodenia
7. 6. 1944 narodila sa v Kežmarku **Nora Baráthová** – prozaička, autorka literatúry pre mládež
- 75. výročie narodenia
11. 6. 1864 narodil sa v Mníchove (Nemecko) **Richard Strauss** – nemecký hudobný skladateľ (zomrel 8. 9. 1949 v Garmisch-Partenkirchene)
- 155. výročie narodenia - 70. výročie úmrtia
13. 6. 1934 narodil sa vo Veľkých Kostolčanoch **Jozef Pavlovič** – básnik, spisovateľ pre deti, scenárista
- 85. výročie narodenia
14. 6. 1939 narodil sa v Plzni (Česko) **Karel Gott** – český spevák, najvýznamnejší a najpopulárnejší spevák v dejinách česko-slovenskej populárnej hudby, amatérsky maliar
- 80. výročia narodenia
17. 6. 1964 narodil sa v Bratislave **Kamil Zbruz** – básnik, prozaik a publicista, člen tzv. barbárskej generácie
- 55. výročie narodenia

21. 6. 1819 narodil sa v Kolíne nad Rýnom (Nemecko) **Jacques Offenbach** – francúzsky hudobný skladateľ, zakladateľ operetného žánru (zomrel 8. 10. 1880 v Paríži)
- 200. výročie narodenia
23. 6. 1969 zomrel v Bratislave **Ludo Zúbek** – spisovateľ a prekladateľ (narodil sa 12. 7. 1907 v Malackách)
- 50. výročie úmrtia
30. 6. 1949 narodil sa v Bratislave **Boris Filan** – textár, prozaik, scenárista, moderátor a cestovateľ
- 70. výročie narodenia

JÚL

3. 7. 1854 narodil sa v Hukvaldoch (Česko) **Leoš Janáček** – český hudobný skladateľ (zomrel 12. 8. 1928 v Ostrave)
- 165. výročie narodenia
5. 7. **sviatok sv. Cyrila a sv. Metoda – štátny sviatok.** Oslavuje sa ako pripomenutie symbolického výročia príchodu slovanských vierozvestcov Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu v roku 863.
5. 7. **Deň zahraničných Slovákov**
5. 7. 1869 zomrel v Žiari nad Hronom **Štefan Moyzes** – rímskokatolícky biskup, pedagóg, verejný činiteľ, národovec, zakladateľ a prvý predseda Matice slovenskej (narodil sa 24. 10. 1797 vo Veselom)
-150. výročie úmrtia
14. 7. 1939 zomrel v Prahe (Česko) **Alfonz Mucha** – český secesný maliar, grafik, návrhár, najvýraznejšia maliarska osobnosť európskej secesie (narodil sa 24. 7. 1860 v Ivančiciach)
- 80. výročie úmrtia
15. 7. 1904 zomrel v Badenweilere (Nemecko) **Anton Pavlovič Čechov** – ruský spisovateľ, dramatik, lekár (narodil sa 29. 1. 1860 v Taganrogu, Rusko)
- 115. výročie úmrtia
20. 7. 1969 posádka letu **Apollo 11** pristála na Mesiaci. Prvý človek na Mesiaci Neil Armstrong: “Je to malý krok pre človeka, ale veľký skok pre ľudstvo“
- 50. výročie
20. 7. 1914 narodila sa vo Vrútkach **Hana Zelinová** – prozaička, dramatička, autorka literatúry pre deti a mládež (zomrela 16. 3. 2004 v Bratislave)
- 105. výročie narodenia
21. 7. 1899 narodil sa v Oak Parku (Illinois, USA) **Ernest Hemingway** – americký spisovateľ, novinár, vojnový korešpondent, nositeľ Nobelovej ceny a Pulitzerovej ceny (zomrel 2. 7. 1961 v Ketchume, Idaho, USA)
- 120. výročie narodenia
24. 7. 1894 zomrel v Liptovskej Sielnici **Samo Bohdan Hroboň** – básnik, autor rozsiahleho denníka, kázni, prekladov a prác o jazyku, folklorista (narodil sa 24. 8. 1820 v Liptovskej Sielnici)
- 125. výročie úmrtia
26. 7. 1944 narodil sa v Radošine **Stanislav Štepka** – dramatik, textár,

- scenárista, vedúca osobnosť Radošinského naivného divadla
- 75. výročie narodenia
30. 7. 1859 narodil sa vo Vsetíne (Česko) **Ferko Urbánek** – dramatik, prozaik, básnik (zomrel 10. 12. 1934 v Bratislave)
- 160. výročie narodenia - 75. výročie úmrtia

AUGUST

5. 8. 1964 zomrela v Bratislave **Mária Rázusová-Martáková** – spisovateľka pre deti, prekladateľka a redaktorka (narodila sa 28. 6. 1905 vo Vrbici, časť Liptovského Mikuláša)
- 55. výročie úmrtia
9. 8. **Deň Nagasaki** (v ten deň r. 1945 Američania zvrhli atómovú bombu na Nagasaki v Japonsku)
9. 8. 1939 narodila sa v Brne (Česko) **Eva Pilarová** – česká speváčka, herečka, trojnásobná držiteľka Zlatého Slávika
- 80. výročie narodenia
18. 8. 1934 narodil sa v Dolnom Kubíne **Ján Johanides** – prozaik, esejista (zomrel 5. 6. 2008 v Šali)
- 85. výročie narodenia
24. 8. 1904 narodil sa v Rabčiciach **Milo Urban** – prozaik, prekladateľ, novinár, jeden z najvýznamnejších reprezentantov slovenskej modernej literatúry (zomrel 10. 3. 1982 v Bratislave)
- 115. výročie narodenia
27. 8. 1844 v Liptovskom Mikuláši bol založený **TATRÍN, spolok pre slovenskú osvetu**. Hlavnými zakladateľmi Spolku boli Michal Miloslav Hodža a Ľudovít Štúr.
- 175. výročie
28. 8. 1749 narodil sa vo Frankfurte nad Mohanom (Nemecko) **Johan Wolfgang Goethe** – nemecký básnik, dramatik, humanista, vedec, politik a mysliteľ (zomrel 22. 3. 1832 vo Weimare)
- 270. výročie narodenia
29. 8. 1944 **Výročie SNP – štátny sviatok**
- 75. výročie
31. 8. 1849 zomrel v Segesváre (Rumunsko) **Sándor Petőfi** (rodený Alexander Petrovič) – maďarský básnik slovenského pôvodu, predstaviteľ revolučného romantizmu (narodil sa 1. 1. 1823 v Malom Kereši, Maďarsko)
- 170. výročie úmrtia

SEPTEMBER

1. 9. 1992 **Deň Ústavy Slovenskej republiky – štátny sviatok**
6. 9. 1769 narodil sa v Českom Brezovom **Bohuslav Tablic** – osvietený básnik, literárny historik, prekladateľ, evanjelický kňaz, jeden zo zakladateľov slovenskej literárnej histórie (zomrel 21. 1. 1832 v Kostolných Moravciach)
- 250. výročie narodenia
13. 9. 1959 narodil sa v Bratislave **Miloš Žiak** – básnik, prozaik, literárny

- kritik, publicista
- *60. výročie narodenia*
13. 9. 1959 narodil sa v Trenčíne **Pavol Barabáš** – režisér dokumentárnych filmov, cestovateľ. Za svoje filmy získal viac ako 150 ocenení doma i v zahraničí (horské a dobrodružné filmy o ľuďoch v extrémnych podmienkach)
- *60. výročie narodenia*
14. 9. 1979 zomrel v Bratislave **Emil Boleslav Lukáč** – básnik, prekladateľ, evanjelický kňaz, učiteľ (narodil sa 1. 11. 1900 v Hodruši)
- *40. výročie úmrtia*
19. 9. 1924 narodil sa v Čiernom Balogu **Ladislav Ťažký** – prozaik, publicista, scenárista, dramatik (zomrel 20. 1. 2011 v Bratislave)
- *95. výročie narodenia*
22. 9. 1924 narodil sa v Krivej **Anton Habovštiak** – autor literatúry pre deti a mládež, prozaik, esejista, jazykovedec (zomrel 14. 4. 2004 v Bratislave)
- *95. výročie narodenia - 15. výročie úmrtia*
23. 9. 1909 narodil sa v Cabaji-Čápore **Ján Domasta** – autor literatúry pre deti a mládež (zomrel 26. 8. 1989 v Cabaji-Čápore)
- *110. výročie narodenia - 30. výročie úmrtia*
24. 9. 1949 narodil sa v Banskej Hodruši **Ján Švantner** – básnik, esejista, publicista a prekladateľ, patrí medzi básnikov “tichej” reprezentácie slovenskej lyriky
- *70. výročie narodenia*
24. 9. 1984 zomrela v Prahe (Česko) **Zuzka Zguriška** (vl.m. Ľudmila Dvořáková, rodená Šimonovičová) – slovenská prozaička, dramatička a prekladateľka (narodila sa 13. 4. 1900 na Myjave)
- *35. výročie úmrtia*
26. 9. 1949 narodil sa vo Vígľaši **Ondrej Šulaj** – scenárista, dramatik, prozaik, divadelný a televízny režisér
- *70. výročie narodenia*
29. 9. 1919 narodila sa vo Veľkej Slatine **Mária Ďuríčková** (vl.m. Mária Masaryková, rodená Piecková) – spisovateľka pre deti a mládež, prekladateľka (zomrela 15. 3. 2004 v Bratislave)
- *100. výročie narodenia - 15. výročie úmrtia*

OKTÓBER

1. 10. **Medzinárodný deň starších osôb (OSN)**
1. 10. **Medzinárodný deň hudby (UNESCO)**
2. 10. 1869 narodil sa v Porbandare (India) **Móhandás Karamčand Gándhí** (prezývaný Mahátma) – indický mysliteľ, duchovný vodca, politik, ktorý bojoval za samostatnosť a národné oslobodenie Indie spod britskej nadvlády (zomrel 30. 1. 1948 v Naí Dillí)
- *150. výročie narodenia*
5. 10. 1919 narodil sa v Trenčíne **Vojtech Zamarovský** – autor literatúry faktu venujúcej sa najstarším dejinám ľudstva (zomrel 26. 7. 2006 v Prahe)

7. 10. 1944 - 100. výročie narodenia
narodil sa v Bratislave **Martin Bútor** – politik, sociológ, spisovateľ, scenárista, prekladateľ, vysokoškolský pedagóg a diplomat
10. 10. 1954 - 75. výročie narodenia
narodil sa v Karlových Varoch (Česko) **Vašo Patejdl** – slovenský spevák, skladateľ, hudobný producent, zakladajúci člen skupiny Elán
11. 10. 1914 - 65. výročie narodenia
narodila sa v obci Medvedzie **Mária Medvecká** – akademická maliarka, národná umelkyňa (zomrela 23. 4. 1987 v Bratislave)
13. 10. 1914 - 105. výročie narodenia
narodil sa v Neporadze **Alfonz Bednár** – prozaik (zomrel 9. 11. 1989 v Bratislave)
15. 10. 1814 - 105. výročie narodenia - 30. výročie úmrtia
narodil sa v Moskve (Rusko) **Michail Jurievič Lermontov** – ruský romantický básnik a dramatik (zomrel 27. 7. 1841 v Piatigorsku)
16. 10. 1994 - 205. výročie narodenia
zomrel v Clevelende (USA) **Karol Strmeň** (vl. m. Karol Bekéni) – slovenský básnik katolíckej moderny, prekladateľ, publicista, osobnosť slovenského exilu (narodil sa 9. 4. 1921 v Palárikove)
18. 10. 1874 - 25. výročie úmrtia
narodil sa v Tajove **Jozef Gregor-Tajovský** – prozaik, dramatik a básnik (zomrel 20. 5. 1940 v Bratislave)
23. 10. 1919 - 145. výročie narodenia
narodil sa v Prietrži **Ján Jonáš** – prozaik, publicista a filmový scenárista (zomrel 23. 10. 1977 v Bratislave)
28. 10. 1918 - 100. výročie narodenia
Deň vzniku Česko-Slovenska
- 101. výročie vzniku

NOVEMBER

1. 11. 1829 založil **Gašpar Fejérpataky-Belopotocký** v Liptovskom **Mikuláši prvú slovenskú verejnú knižnicu**
- 190. výročie založenia
13. 11. **Medzinárodný deň nevidiacich**
17. 11. **Medzinárodný deň študentstva**
17. 11. 1989 **Deň boja za slobodu a demokraciu** – štátny sviatok,
- 30. výročie “zamatovej“ revolúcie
24. 11. 1914 narodil sa v Nových Sadoch - Sile **Janko Silan** (vl.m. **Ján Ďurka**) – básnik katolíckej moderny a rímskokatolícky kňaz (zomrel 16. 5. 1984 vo Važci)
- 105. výročie narodenia - 35. výročie úmrtia
28. 11. 1829 narodil sa vo Vichvatinci (Moldavsko) **Anton Grigorievič Rubinstein** (tiež Rubinštejn) – ruský klavirista a hudobný skladateľ, zaraďuje sa medzi najväčších klavírných virtuózov vôbec. Istý čas žil a pracoval aj v Bratislave (zomrel 20. 11. 1894)

- v Peterhofe, Rusko)
 - 190. výročie narodenia - 125. výročie úmrtia
28. 11. 1904 narodil sa v Báčskom Petrovci (Srbsko) **Andrej Mráz** – slovenský literárny a divadelný historik a kritik (zomrel 29. 5. 1964 v Bratislave)
28. 11. 1999 zomrel v Bratislave **Peter Karvaš** – prozaik, dramatik, fejtonista, teoretik drámy, publicista (narodil sa 25. 4. 1920 v Banskej Štiavnici)
29. 11. 1964 narodil sa v Košiciach **Jozef Urban** – básnik, textár, publicista (zomrel 28. 4. 1999 vo Zvolene)
30. 11. 1869 zomrel v Rimavskom Brezove **Ľudovít Kubáni** – štúrovský básnik, prozaik, literárny kritik a dramatik omrel 16. 10. 1830 v Horných Zahoranoch)
- 150. výročie úmrtia

DECEMBER

2. 12. 1919 narodil sa v Turzovke **Rudolf Jašík** – prozaik, básnik a publicista (zomrel 30. 7. 1960 v Bratislave)
9. 12. 1959 narodila sa v Revúcej **Jela Mlčochová** – prozaička, autorka próz pre deti - 60. výročie narodenia
10. 12. 1914 narodil sa v Hybiach **Július Lenko** – básnik, prekladateľ (zomrel 18. 1. 2000 v Bratislave)
14. 12. 1929 narodil sa vo Veľkom Rovnom **Milan Ferko** – básnik, prozaik, dramatik, autor literatúry pre deti a mládež (zomrel 26. 11. 2010 v Bratislave)
20. 12. 1949 vzniklo **Nitrianske krajové divadlo** ako profesionálne zájazdové divadlo. V r. 1955 bolo premenované na **Krajové divadlo** a od r. 1979 na **Divadlo Andreja Bagara v Nitre**
21. 12. 1989 zomrel v Bratislave **Ján Cikker** – hudobný skladateľ, pedagóg (narodil sa 29. 7. 1911 v Banskej Bystrici)
30. 12. 1874 narodil sa v Martine **Janko Jesenský** – básnik, prozaik, v r. 1923 - 28 nitriansky župan (zomrel 27. 12. 1975 v Bratislave)
30. 12. 1929 narodila sa v Prahe **Nataša Tanská** – česká spisovateľka, novinárka, dramaturgička, scenáristka a herečka, pôsobiaca aj na Slovensku, píšuca aj po slovensky (zomrela 16. 7. 2014 v Prahe)
- 90. výročie narodenia - 5. výročie úmrtia

Profily jubilujúcich autorov

LADISLAV MŇAČKO

100. výročia narodenia

publicista, prozaik, básnik a dramatik
1919 – 1994

Ladislav Mňačko sa narodil 29. januára 1919 vo Valašských Kloboukoch na Morave, ale detstvo a mladosť prežil v Martine, kde jeho otec dostal miesto potšmajstra. Vyučil sa za predavača v lekárni, pracoval ako stavebný robotník. Po rozbití Československej republiky sa v roku 1939 neúspešne pokúsil o útek do Sovietskeho zväzu. Za pokus o prekročenie nemecko-holandských hraníc (1940) bol väznený v pracovnom tábore a z nútených prác "v ríši" v roku 1944 ušiel a zapojil sa do partizánskeho hnutia na Valašku. V roku 1945 vstupuje do KSČ a po roku 1948 nadšene privítal komunizmus a stal sa prominentným novinárom, propagujúcim nový režim. Bol redaktorom Rudého práva v Prahe a Pravdy v Bratislave (1945 – 1953), krátky čas aj šéfredaktorom Kultúrneho života (1956). Do zahraničia ako dopisovateľ cestoval často, navštívil Izrael (1948, 1954, 1967, 1968), Albánsko (1949), Čínu a Mongolsko (1957), Zakarpatskú Ukrajinu (1956), Maďarsko (1957), ZSSR (1960), Francúzsko (1963), Taliansko (1964, 1965, 1968), NSR (1964), NDR (1965), Rakúsko (1965, 1968), Vietnam (1966). Zážitky z týchto ciest zhrnul do niekoľkých reportážnych kníh. V roku 1966 získal titul zaslúžilý umelec - za výrazný podiel na rozvoji slovenskej kultúry. Od polovice 50. rokov sa postupne zbavoval naivných ideálov a dôvery k vládnucej strane. Vytvoril si vlastný kritický postoj k nezákonnostiam stalinskej minulosti a stal sa kritikom dobových spoločenských deformácií. Na jeseň roku 1967 emigroval do Izraela na protest proti postoju Československa v [izraelsko-arabskej vojne](#), bol zbavený československého občianstva. Po "oteplení" politických pomerov v roku 1968 sa vrátil domov, aktívne sa zapojil do tzv. obrodného procesu, no po okupácii republiky vojskami Varšavskej zmluvy v auguste 1968 opäť emigroval. V decembri 1969 ho vylúčili zo Zväzu spisovateľov za "zradu socialistických spisovateľov a za politický avanturizmus". V exile sa zdržiaval v Izraeli, Mníchove, Viedni a nakoniec sa usadil neďaleko rakúskeho Eisenstadtu, v dedine [Großhöflein](#). Tam žil, pracoval a tvoril až do novembra 1989. Na Slovensko prišiel v roku 1990, bol činný ako publicista a na vydanie pripravil niektoré svoje diela, ktoré vyšli predtým v nemčine. Zomrel 24. februára 1994 v Bratislave.

Ladislav Mňačko bol jednou z najvýraznejších osobností slovenskej žurnalistiky a literatúry v 50-tych a 60-tych rokoch. Po emigrácii v roku 1968 však patril k zakázaným autorom, takmer dvadsať rokov sa o ňom nesmeli písať, jeho diela boli vyradené zo slovenského literárneho kontextu. Knihy Ladislava Mňačku vyšli v dvadsiatich šiestich jazykoch, popri Kláre Jarunkovej patrí k najprekladanejším slovenským autorom.

Dielo:

Próza

- Čo tomu predchádzalo, Hanoj
- Někdo mě chce zabít
- Siedma noc, Súdruh Münchhausen
- Marxova ulica (1957)
- Smrť sa volá Engelchen (1959)
- Ako chutí moc (1968)

- Die Agressoren (1968, vyšlo vo Viedeni, Agresori)
- Der Leuchtturm (1972, Maják)
- Smrť ministra (1972)
- Der Vorgang (1973, Někdo mě chce zabít)
- Einer wird überleben (1973, vyšlo v Mníchove, Jeden prežije)
- Die Festrede (1976, vyšlo v Mníchove, Slávnostný prejav)
- Der Gigant (1978, vyšlo v Mníchove, Gigant aneb tajemství ostrova večné lásky)
- Jenseits von Intourist (1979, vyšlo v Mníchove, Kam nevodí Inturist)
- Súdruh Münchhausen (1990)
- [Nočný rozhovor](#) (2017, 2.vydanie)
- [Oneskorené reportáže](#) (2017, 3.vydanie)

Poézia

- Piesne ingotov (1950)
- Bubny a činely (1954)

Dráma

- Partizáni (1945)
- Mosty na východ (1951)
- Šiesta veľmoc (1951)

Literatúra faktu

- Horúce témy. Slovensko v ringu (1991)

Publicistika

- Siedma noc (po nemecky 1968, po slovensky 1990)
- Izrael. Národ v boji (1949)
- Albánska reportáž (1950)
- Dobrodružstvo vo Vietname (1954)
- Čo nebolo v novinách (1958)
- Ďaleko je do Whampoa (1958)
- U-2 sa nevracia (1960)
- Ja, Adolf Eichmann (1961)

- Kde končia prašné cesty (1962)
- Oneskorené reportáže (1963)
- Dlhá biela prerušovaná čiara (1965)
- Rozprával ten kapitán (1965)
- Agresori (1968)

Najvnútornejším uspôsobením bol Ladislav Mňačko novinár, ktorý mal však od začiatku aj umelecké ambície. Do literatúry vstúpil roku 1945 divadelnou hrou *Partizáni*, napísanou po česky. Značnú odozvu vzbudila jeho druhá divadelná hra *Mosty na východ* (štátna cena). Skúšal sily aj v poézii, darili sa mu satirické verše (*Bubny a činely*). Znáмым spisovateľom sa stal až ako prozaik, najmä svojimi románmi *Smrť sa volá Engelchen* a *Ako chutí moc*. V prvom románe rozvíja tému boja proti nemeckým fašistom, druhý je ostrou kritikou tzv. kultu osobnosti. Sužet prvého románu je založený na probléme viny a morálky. Pred nemeckou presilou partizáni ustúpia z dediny Ploština (ide o skutočnú dedinu a skutočnú udalosť), Nemci ju vypália a obyvateľov zmasakrujú. Rieši sa tu problém cieľov a prostriedkov, teda problém mravný. V románovom príbehu si ho rieši aj židovské dievča, ktoré sa oddáva Nemcom, aby mohla nosiť správy partizánom. Po vojne neunesie ťarchu svojej obete a spácha samovraždu. V románe *Ako chutí moc* si autor položil otázku, kedy a za akých okolností sa z komunistov, bojovníkov za spravodlivejšiu spoločnosť, stali neobmedzení vládcovia nad životom a smrťou obyčajných ľudí. Je to román-pamflet, v ktorom absentuje epická evokácia. Nahrádza ju rad situácií a epizód, usvedčujúcich bývalého partizánskeho veliteľa a neskôr významného politického činiteľa zo zrady komunistických ideálov a z uzurpovania neobmedzenej moci. Prototypom postavy bol známy komunistický funkcionár. V románe nemá táto ústredná postava nijaké meno. Autor tak chcel naznačiť, že nejde o individuálny prípad, ale o zosobnenú negatívnu tendenciu, realizujúcu sa vo všetkých komunistických krajinách. Táto historická skúsenosť oslabil Mňačkovu vieru v komunistické ideály, hoci v tom čase sa ich ešte nevzdal, kritizoval len deformovanú prax. Aj tak sa dá povedať, že román *Ako chutí moc* je knihou odvahy a prebudeneho svedomia. Cestu k tomuto románu vyznačuje Mňačkova publicistika z polovice 60. rokov, najmä kniha *Oneskorené reportáže*, v ktorej sa čestne vyrovnal s politickými procesmi zo začiatku 50. rokov, na ktorých boli odsúdení tzv. buržoázni nacionalisti a sionisti. Sám totiž v tých rokoch veril vykonštruovaným obvineniam a v tomto zmysle sa aj verejne vyjadroval. Procesmi sa začali politické deformácie a šikanovanie nevinných ľudí, vyrábanie špiónov a iných nepriateľov režimu. Procesy, ktoré sa často končili popravami, paralyzovali spoločnosť a šíрили strach. Mňačko sa rozhodol napísať o tomto období pravdu: "*Povedal som si, že strach, ktorý ma paralyzuje, ma môže zničiť. Ten strach, to bolo predpeklie. Obete sa vyberali nevyberavo, nikto nevedel, z čoho ho obvinia, prečo ho obvinia, na koľko ho odsúdia. Vrazil som si, prestaň so strachom a naháňaj strach im.*" Definitívne sa Mňačko vyrovnal s reálnym socializmom a komunistickou ideou premeny sveta po okupácii Československej republiky vojskami Varšavskej zmluvy, a to v knihe *Siedma noc* (nemecky 1968, slovensky 1990). V nej kriticky skúma spoločenskú a politickú tvár socializmu, ako ho zažil a pomáhal upevňovať ako novinár a spisovateľ od roku 1945. Otvorene si priznáva i svoje chyby a omyly a ospravedlňuje sa za ne. Podtitul knihy znie: *Skúsenosti a obžaloba jedného komunistu*. Je to obžaloba komunistického režimu, ale aj sebaobžaloba, pretože aj sám autor bol integrálnou súčasťou kritizovaného režimu. Mňačko bol od začiatku predovšetkým bojovník. Od februára 1948 do augusta 1968 prekonal vývinovú trasu, ktorej smer je určený odklonom od bojovného entuziazmu a príklonom k bojovnému kriticizmu. Ten je napokon trvalou súčasťou nielen jeho publicistiky, ale aj literárnej tvorby.

Vladimír Petřík

AUTOR O SEBE:

Mal som štrnásť rokov, keď sa Hitler dostal k moci... Hoci som vtedy ešte presne nevedel, čo je to fašizmus, stal sa pre mňa zosobnením záhuby. Rozhodol som sa nepoddať. Nikomu. Proti fašizmu som bojoval slovami, činmi i zbraňou. Fašizmus bol porazený, ale pocit vlastného psychického ohrozenia, pocit, že sa stále kdesi brúsia nože, ma ani potom neopustil. Bola tu vydieračská jadrová politika Američanov. Proti tomuto nebezpečenstvu som nevidel inú možnosť odporu ako práve komunizmus. Videl, hľadal som v ňom jedinú záruku proti záhube. Hanebnosti, aké sa u nás napáchali, ma nevedeli zviest' z určenej cesty. Svinstvá, ktorých sme sa dopustili, bol to ten Hitler v každom z nás, a nemalo to nič spoločné s mojou predstavou o ľudskosti. Aj vo mne, aj v nás driemala beštia. V rokoch teroru sa v nás prebudila a urobila svoje. Myslel som si, že je povinnosťou komunistu urobiť všetko, aby tú beštiu v nás zničil. Vzbúril som sa. Vzbúril som sa o niečo skôr ako mnohí iní... Znovu musím zopakovať: v tomto boji som nebol sám, bol to zápas československej inteligencie, alebo aspoň jej čoraz viac sa rozrastajúcej väčšiny. A nebol to len zápas intelektuálov, čo koncom roka 1967 a začiatkom roku 1968 privodil prevratné zmeny. No bol som pri tom a bol som hrdý, že som bol niekde na čele medzi vzbúrencami. Už dávno nie z nadšenia. Už dávno nie z naivnej viery. Tento raz z číreho presvedčenia, že je tu vždy niekto, kto sa ma chystá zdrapiť za krk. Tento raz už nie fašizmus, tento raz odľudštený systém komunistickej moci. Zistil som, že je dôstojnejšie vzoprieť sa násiliu a urobiť všetko, čo je v silách jednotlivca, aby sa pomery zmenili k lepšiemu. Je lepšie žiť s takýmto vedomím, ako sa nečinne prizerať záhube, aká sa na nás valí.

(Siedma noc)

Zdroj:

http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/ladislav-mnacko#production_description

https://referaty.atlas.sk/slovincina_a_cestina/citatelsky_dennik/20880/

Slovník slovenských spisovateľov. – Bratislava : Kalligram a Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005 - 656 s.

Finančná podpora z verejných zdrojov poskytovaných Fondom na podporu umenia za rok 2018

Štruktúra podpornej činnosti: Program 5 – Pamäťové a fondové inštitúcie

5.1.1 – Odborná činnosť knižníc a knižničná infraštruktúra

5.1.3 – Akvizícia knižníc

5.1.3 – Akvizícia knižníc	
okres NITRA:	Schválená dotácia v €:
KRAJSKÁ KNIŽNICA KAROLA KMEŤKA V NITRE	20 000.-
MsK VRÁBLE	3 500.-
ObK Jelšovce	1 000.-
ObK Mojmirovce	1 200.-
ObK Nová Ves nad Žitavou	1 000.-
ObK Vinodol	1 000.-

okres ŠAĽA:	Schválená dotácia v €:
MsK ŠAĽA	1 700.-
ObK Močenok	1 200.-

okres ZLATÉ MORAVCE	Schválená dotácia v €:
MsK ZLATÉ MORAVCE	2 000.-
ObK Topoľčianky	1 500.-

5.1.1 – Odborná činnosť knižníc a knižničná infraštruktúra

okresy Nitra a Zlaté Moravce	Schválená dotácia v €:
ObK Machulince	3 000,-
ObK Nová Ves nad Žitavou	2 300,-
ObK Topoľčianky	4 000,-

Podporený projekt Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre z verejných zdrojov Fondu na podporu umenia za rok 2018

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre zrealizovala nákup nových kníh z verejných zdrojov Fondu na podporu umenia v sume 20 000,- €. Knižnica zakúpila so spolufinancovaním 2 278 knižničných jednotiek.

Názov projektu: *Akvizíciou k plnohodnotnému celoživotnému vzdelávaniu*

SÚŤAŽ – KNIŽNICA ROKA 2018

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky vyhlasuje 1. ročník súťaže Knižnica roka. Hodnotiace obdobie súťaže je stanovené od 1. januára 2018 až do 31. decembra 2018.

Prihlášky je možné zaslať najneskôr do 28. februára 2019.

Cieľom zriadenia súťaže Knižnica roka je každoročne oceniť jednu regionálnu a jednu obecnú, resp. mestskú knižnicu, ktoré poskytujú trvalo kvalitné knižnično-informačné služby a neustále skvalitňujú svoju knižničnú činnosť. Zároveň má ocenenie motivovať ostatné verejné knižnice k zvyšovaniu svojej profesionality.

Do súťaže sa môžu zapojiť všetky knižnice, ktoré sú registrované v zozname knižníc vedenom ministerstvom kultúry. Súťaží sa v dvoch kategóriách:

- regionálne knižnica
- obecná knižnica / mestská knižnica

Hlavné ceny v týchto kategóriách, ocenenie Knižnica roka, odovzdá ministerka kultúry Ľubica Laššáková na jar roku 2019. Výhercu navrhne odborná porota na základe ohodnotenia výsledkov profesionálneho chodu knižnice.

Prihláška do súťaže Knižnica roka, štatút a pravidlá súťaže sú zverejnené na webovom sídle Ministerstva kultúry SR:

<http://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/kulturne-dedicstvo-/kniznicny-system/sutaze-a-podujatia-328.html>

Ministerstvo kultúry spolupracuje pri realizácii so Slovenskou národnou knižnicou v Martine, Slovenskou asociáciou knižníc a Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc. Termín zaslania prihlášky do súťaže je stanovený najneskôr do 28. februára 2019 (rozhoduje dátum na poštovej pečiatke) na Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Námestie SNP 33, 831 31 Bratislava.

Výhercovia týchto dvoch kategórií získajú popri osvedčení o udelení a užívaní titulu Knižnica roka plaketu symbolizujúcu udelenie titulu Knižnica roka a finančnú odmenu vo výške 2 500,- €.

Zdroj: http://itlib.cvtisr.sk/pripravujeme/vyhlasenie-sutaze-kniznica-roka-2018.html?page_id=3429

In: Knižná revue. Mesačník o nových knihách. - Roč. XXVIII, č. 6. (28. 6. 2018), s. 18

Ceny z Letohradu

V druhej polovici septembra sa v stredovekej zrenovovanej pevnosti Tvrz v blízkosti Letohradu (Česko) konalo zhromaždenie českých a slovenských spisovateľov literatúry faktu, aby odovzdali najúspešnejším autorom za rok 2017 už tradičnú medzinárodnú česko-slovenskú cenu Egona Erwina Kischu za pôsobivé dielo v tejto oblasti.

Hlavnú cenu udeľovanú slovenským spisovateľom dostal **Jozef Leikert** (rodák zo Zlatých Moraviec) za knihu *Rozčesnutý čas Marka Frauwirtha* (Vydavateľstvo Luna). Ide o príbeh židovského mladíka z Tvrdošína, ktorého v roku 1939 zastrelili fašisti ako jediného Slováka spomedzi deviatich vysokoškolákov.

Ďalšími laureátmi Kischovej ceny sa stali **Jozef Mikloško** za knihu *Eudia a doba (Z môjho života)* (Marenčin PT). Ide o memoárovú mozaiku udalostí z Mikloškovo života, o jeho vzťahu k priateľom, o epizódach niekedy s nádychmi humoru či paradoxov, ktoré prinášajú všedné i menej všedné udalosti. **Ivan Mrva** získal Kischovi cenu z oblasti histórie *Mária Terézia, vladárka a matka* (Perfekt). Pripomína, že cisárovná a uhorská kráľovná (korunovaná v Prešporke) sa snažila vyrovnat' s oboma úlohami so cťou. **Leopold Moravčík** ako viacnásobný návštevník Číny zhrnul svoje zážitky, postrehy, reflexie spôsobom, ktorý zaujme čitateľa aj vtedy, ak túto svetovú mocnosť nikdy nenavštívil – *Čína na konci Dlhého pochodu* (Perfekt). Väčšina čitateľov má Jána Smreka zafixovaného ako lyrického básnika, často vyjadrujúceho sa o najintímnejších pocitoch človeka. Autorka ocenej knihy **Monika Kapráliková** (žije striedavo vo Viedni a Bratislave) sa pokúsila zobrazť Smreka aj z iných oblastí života v knihe *Za hranice provincie* s podtitulom *Ján Smrek a jeho E/elán* (Elán). Ján Smrek bol novinárom, publicistom, vydavateľom, redaktorom. Autorke sa svedomitým štúdiom archívnych materiálov a súkromných rodinných zdrojov podarilo ako prvolezkyni dať čitateľovi iný, objavný obraz nášho významného literáta. Skupinu ocenených spisovateľov uzatvára **Miroslav Musil**, ktorý pochopil po stopách grófa z Vrbového – *Skutočný príbeh grófa Mórica Beňovského* (VSSS). Autor pripojil k príbehu osobné zážitky z cesty po grófových stopách, nové objavy a ucelený pohľad na túto historicky významnú osobnosť.

Zdroj:

In: Knižná revue. Mesečník o nových knihách. - Roč. XXVIII, č. 10. (28. 6. 2018), s. 4.

**Kolokvium slovenských, českých a moravských bibliografov 2018
v Krajskej knižnici Karola Kmeťka v Nitre**

V rámci Mesiaca českej a slovenskej kultúrnej vzájomnosti sa pravidelne stretávajú slovenskí, moravskí a českí bibliografi, aby si vymenili skúsenosti, prezentovali výsledky svojej činnosti a prehlbovali vzájomnú spoluprácu. Cieľom kolokvia je tiež vzájomné spoznávanie regionálnej histórie a kultúry. Stretnutia sa uskutočňujú každoročne, striedavo v Českej republike a na Slovensku. Tento rok sa 21. ročník kolokvia konal na Slovensku v dňoch 7. 10. – 9. 10. 2018 v Nitre. Organizačným garantom podujatia bola Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, Slovenská asociácia knižníc a Sdružení knihoven ČR – sekce SDRUK pro bibliografii. Na podujatí sa zúčastnili zástupcovia Nitrianskeho samosprávneho kraja z odboru kultúry a športu PhDr. Silvia Detvayová, PhDr. Katarína Ťurčiová, mesta Nitra PhDr. Ján Vančo PhD. a knižníc z Brna, Zlína, Prahy, Pardubic, Karlových Varov, Havlíčkovho Brodu, Hradca Králové za českú stranu a zo Slovenska to boli zástupcovia knižníc z Nitry, Nových Zámkov, Žiliny, Prešova, Banskej Bystrice, Pezinka a zo Zvolena. Pre účastníkov podujatia bol pripravený bohatý program počas ktorého sa zoznámili s dejinami Nitry na predstavení Stretnutie s Veľkou Moravou v Starom divadle Karola Spišáka v Nitre. Prehliadka mesta a hradu so sprievodcom bola prínosom pre spoznávanie regionálnej kultúry a histórie. Odborný program kolokvia bol zostavený do piatich tematických okruhov. V prvom bloku Veľká Morava – zem našich predkov odzneli dva príspevky. Príspevok **Mgr. Martiny**

Smolovej, PhD. z Moravskej zemskej knihovny v Brne Lokace Velké Moravy sa zameril na územie Veľkej Moravy. Na základe pramenných svedectiev hovorila o vzniku názvu a jej umiestnení. Príspevok **Mgr. Evy Filípkovej** sa zameril na kultúrne a duchovné centrum Veľkomoravskej ríše Veligrad, ktorý sa nachádzal na území dnešného Zlínskeho kraja. Druhý blok sa venoval téme Úspechy prvého spoločného štátu Čechov a Slovákov – Československá republika (1918-1938). Pani **Mária Feldinszká** z Knihnice Antona Bernoláka v Nových Zámkoch vo svojom príspevku Obdobie budovania novej Československej republiky (1918-1938) na národnostne zmiešanom území okresu Nové

Zámky zachytené v regionálnych dokumentoch priblížila politickú, hospodársku a spoločenskú situáciu na území okresu Nové Zámky v období vzniku ČSSR a po ňom. Pani **PhDr. Václava Horáčková** z Historického ústavu Akadémie vied Českej republiky vo svojom príspevku priblížila príbeh nemeckej rodiny podnikateľov a priemyselníkov Ringhofferovcov a ich vzťah k prvej republike. Tretí blok prednášok sa venoval Zabudnutým osobnostiam spoločných dejín Čechov, Slovákov a Moravanov. Pani riaditeľka Malokarpatskej knižnice v Pezinku **Mgr. Daniela Tóthová** vo svojej prezentácii

Známym – neznámym Heřman Lansfeld poodhalila zaujímavý život a prácu keramikára Heřmana Lansfelda, ktorý napomáhal bádaniu a objasňovaniu keramikárskeho remesla. Príspevok **Mgr. Eleny Matiskovej** z Krajskej knižnice Ľudovíta Štúra vo Zvolene sa venoval originálnym dielam architekta Dušana Sama Jurkoviča. Básnik dreva a kameňa sa natrvalo zapísal do slovenskej a českej histórie architektúry. Za vrchol jeho tvorby možno považovať Mohylu generála M. R. Štefánika na Bradle. K zabudnutým osobnostiam spoločných dejín Čechov, Slovákov a Moravanov patrili aj Eugen Bárkányi a Alexander Duchoň. Obaja sa narodili v 80. rokoch 19. storočia, aktívne sa zapojili do kultúrneho a spoločenského života medzivojnového Československa a obaja zanechali výraznú stopu v našej spoločnej histórii, jeden ako zakladateľ prvého slovenského židovského múzea a druhý ako spoluzakladateľ prvej ľudovej hviezdárne na Slovensku. Životné paralely zabudnutých prešovských medzivojnových priekopníkov priblížila pani **Mgr. Andrea Sivaničová** z Knihnice P. O. Hviezdoslava v Prešove. V ďalšom príspevku Vybrané české osobnosti a ich zástoj pri budovaní kultúrnych inštitúcií na Slovensku v podmienkach novovzniknutej ČSR sa pani **Mgr. Dana Chalupková** zo Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici z pohľadu slovenskej tlače zamerala na niekoľko českých osobností, ktoré svojou angažovanosťou v tomto období výrazne ovplyvnili vedu a kultúru na Slovensku.

Posledným príspevkom v treťom bloku bol príspevok pani **Violy Bielikovej** z Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre Žili medzi nami – Marie Štechová, Karel Čapek, Imrich Forbáth a Mária Wallenfelsová, známe osobnosti prvej republiky, ktorým sa stali na krátky čas domovom a pôsobiskom Nitra, Zlaté Moravce a Topoľčianky. Popoludňajší program si účastníci kolokvia za príjemného počasia vychutnali v Topoľčiankach, kde si pozreli Múzeum dobového interiéru s expozíciou vzácneho nábytku a bytových doplnkov Zámku v Topoľčiankach. Pozornosť knihovníkov upútala zámocká knižnica, založená

príspevok pani **Violy Bielikovej**

grómom Jánom Keglevichom, kde sa nachádzajú skutočné knižné skvosty v podobe prvej slovenskej gramatiky – Grammatica slavica od Antona Bernoláka, vydané v Bratislave v roku 1790 a vzácneho exemplára Kralickej biblie – pražské vydanie z roku 1613. Program bol doplnený aj príjemnou návštevou Národného žrebčína, ktorý je národným centrom chovu a šľachtienia koní na Slovensku. Po vyčerpávajúcom dni plnom zaujímavých informácií a zážitkov sa bibliografi opäť stretli v knižnici, kde sa započúvali do žartovných ľudových piesní z okolia Nitry v podaní folklórnej skupiny Tradícia pod vedením Mirky Zaujbovej a pri občerstvení sa pokračovalo v spoločnej výmene skúseností a názorov. V utorok tretí deň rokovania účastníkov kolokvia čakali ešte zaujímavé prezentácie v dvoch blokoch. Blok Poľnohospodárstvo v regiónoch a v literatúre v sebe zahŕňal príspevok **Martiny Zlatohlávkovej** z Krajskej knižnice v Pardubiciach. V jej príspevku Osudy sedlákov po roce 1948 v našom regióne v díle regionálneho badateľa Josefa Němečka sme sa dozvedeli o osudoch sedliakov na Pardubicku a Chrudimsku po roku 1948, ale aj o jeho tvorbe a zaujímavom životnom osude.

Pani **Ing. PhDr. Dagmar Bugárová** zo Slovenskej poľnohospodárskej knižnice pri SPU v Nitre porozprávala o tom, ako knižnica zachováva kontinuitu bibliografického spracovania slovacikálnej poľnohospodárskej literatúry i o tvorbe databázy Agrobibliografia. Posledným blokom v programe Kolokvia bol blok o partnerstvách slovenských a českých knižníc. Pán **doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc.** z Moravskozemskej knižnice v Brne vo svojom príspevku 1919 – vznik univerzít v novom štáte a spolupráce jejich knižníc v Bratislave a Brne priblížil obdobie vzniku samostatného československého štátu, ktoré umožnilo vzniknutie nových univerzít – Komenského v Bratislave a Masarykovej v Brne. Štát založil tiež aj ich knižnice a menoval riaditeľov. Na základe ich spolupráce sa mohli rozvíjať a stať sa tak modernými vedeckými knižnicami. Spolupráca medzi Turčianskou knižnicou v Martine a Knižnicou Václava Čtvrťka v Jičine, ktorá sa datuje od roku 2003 bola predmetom príspevku Kratučké objatia – príbeh martinsko-jičínskej literárnej spolupráce pani **Ing. Ivany Polákovéj** zo Žilinskej univerzity v Žiline. Spolupráca vznikla na podnet pracovníkov Mestského úradu v Martine. Členovia Literárneho klubu pri Turčianskej knižnici prijali pozvanie literárneho klubu v Jičine na Jičínske poetické jaro. Recipročne navštívili partneri Martinskú poetickú jeseň a tak vzájomná spolupráca dostala zelenú a pokračuje do dnešných dní. Posledným príspevkom bol príspevok pani **Mgr. Moniky Lobodášovej** z Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre Partnerstvá, ktoré nás obohacujú, kde prítomných oboznámila o dlhoročnej tradícii knižničných partnerstiev. Príkladom je spolupráca Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre s českou Krajskou knižnicou Vysočiny v Havlíčkovom Brode. Výsledkom takejto spolupráce je vzájomné obohatenie spolupracujúcich knižníc, je nielen prínosom pre činnosť knižnice, ale aj osobnostný rast jej pracovníkov.

Záver kolokvia patril diskusií a tradičnému zhodnoteniu podujatia odbornému garantovi **Doc. PhDr. Jaromírovi Kubičekovi, CSc.** Príspevky, ktoré odzneli na Kolokviu budú publikované v elektronickom zborníku SDRUK.

Organizační garanti podujatia poďakovali prítomným za účasť a vyslovili nádej, že kolokvium bude stále pokračovať a zapojí sa do jeho priebehu viac bibliografov. Podujatie finančne podporil zriaďovateľ Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre Nitriansky samosprávny kraj.

Mgr. Monika Lobodášová
riaditeľka krajskej knižnice

Foto: archív Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre

Pracovné stretnutie knihovníkov

Knihovníci z verejných knižníc v rámci Nitrianskeho samosprávneho kraja sa zúčastnili pracovného stretnutia dňa 13. 9. 2018 v priestoroch Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre, ktorého hlavným bodom programu bola prezentácia systému pre malé knižnice BibLib súčasne s prezentáciou súborného katalógu InfoGate. Prednášajúcim bol Mgr. Pavol Špáni zo spoločnosti SVOP, ktorá sa sústreďuje na oblasť informačných technológií.

Základné informácie o systéme BibLib

BibLib je súčasťou súborného katalógu InfoGate (www.infogate.sk) a funguje v ňom ako nadstavba pre malé knižnice. Svoje miesto si nájde v malých knižniciach, ktoré doteraz nemajú žiaden knižnično-informačný systém (obecné, firemné, spolkové, komunitné, farské a pod.). Má funkcie pre preberanie hotových záznamov z InfoGate a formuláre pre zápis nových záznamov. Dokáže k titulom evidovať exempláre vrátane funkcií pre úbytkovanie a tvorbu prírastkového a úbytkového zoznamu. Disponuje jednoduchou evidenciou výpožičiek aj upomienok k jednotlivým čitateľom a dokáže zobrazovať ich prehľad.

BibLib ponúka malej knižnici OPAC so samostatnou linkou v tvare: www.infogate.sk/library/skratkakniznice [1] a takisto aj stránku knižnice, na ktorej si vie správca jednoducho meniť obsah (oznamy, základné informácie, kontakty, otváracie hodiny).

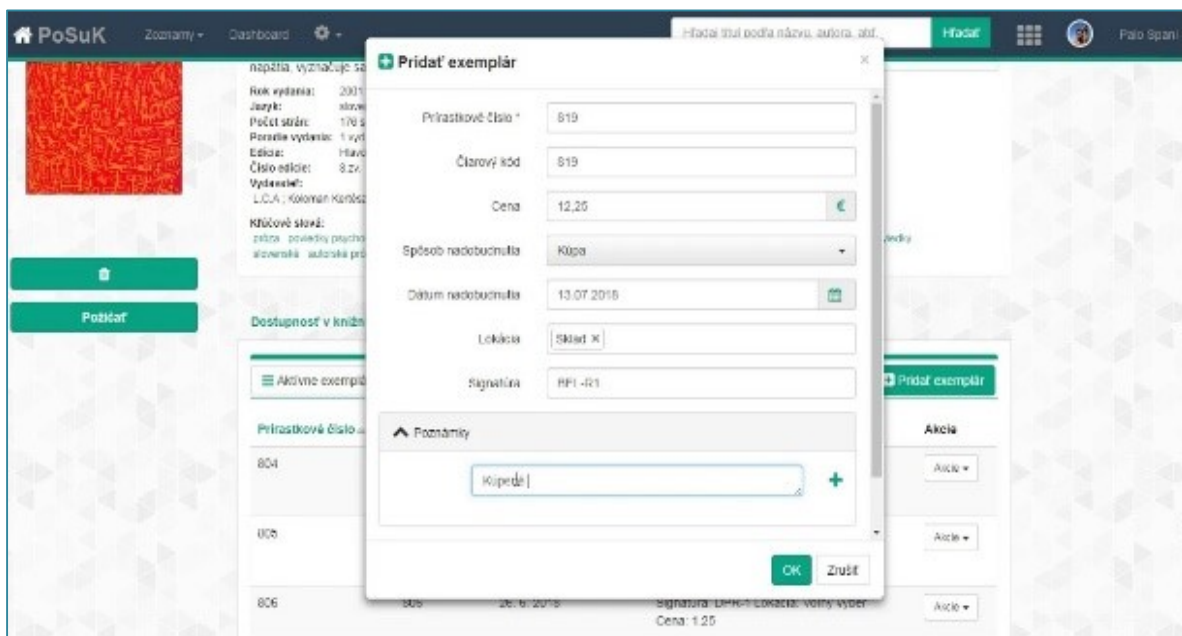
Tým, že záznamy zdieľa s katalógom InfoGate, ponúka bibliografické záznamy obohatené o atraktívny obsah: obálky kníh, anotácie, video a audio ukážky, linky na recenzie a aktivity s knihou, hodnotenia, komentáre používateľov. **Všetky funkcie a procesy sú navrhnuté tak, aby bol použiteľný aj pre neprofesionálneho knihovníka a bez školení (k dispozícii sú video návody).**

Katalogizácia prebieha vo formulári, ktorý nevyžaduje znalosť bibliografického formátu (MARC21/UNIMARC). Polia pre popis majú textové pomôcky a disponujú formálnymi kontrolami.

V ďalšom vývoji sa zameriame na evidenciu čitateľov a detailnú evidenciu výpožičiek.

BibLib je možné používať okamžite, po registrácii na adrese:

<https://www.infogate.sk/?fn=LibPricing>. Jeho používanie je zdarma pre fond do veľkosti 2500 titulov. Pre väčšie fondy ponúkame systém za 10 € mesačne. Systém je online, pre jeho prevádzku nie je potrebný vlastný server ani inštalácie alebo asistenciu technika.

V systéme **BibLib** už dlhšie aktívne pracujú 3 obecné knižnice a niekoľko knižníc nadácií alebo neziskových organizácií. Všetky knižnice pracujú v režime, ktorý je zadarmo.

Spustil sa tzv. exemplárový režim, vďaka ktorému knižnice v BibLibe môžu evidovať svoje prírastky a úbytky, a to vrátane všetkých potrebných údajov. V súčasnej dobe prebieha ďalší vývoj, ktorého predmetom sú súčasť:

- a. Evidenčná a výpožičná karta čitateľa
- b. Výpožičný proces
- c. Konto čitateľa v OPACu knižnice
- d. Základné generátory pre prírastkové číslo, čiarový kód a číslo preukazu čitateľa
- e. Základné štatistické výstupy pre účely MK SR.

Verziu BibLibu ponúka spoločnosť SVOP s.r.o ako alternatívu k systému MASK, a to vrátane konverzie. Systém BibLib bude nástupcom systému DAWINCI a všetci klienti KIS DAWINCI budú mať možnosť prejsť na BibLib za rovnakých alebo výhodnejších podmienok aké majú v súčasnosti v KIS DAWINCI.

Základný knihovnícky kurz

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre každoročne organizuje pre nových knihovníkov obecných knižníc okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce *Základný knihovnícky kurz*. V tomto roku sa uskutočnil 21. augusta 2018.

Prítomných na knihovníckom školení privítala Mgr. Monika Lobodášová, riaditeľka Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre. Základný knihovnícky kurz viedla vedúca oddelenia metodiky, bibliografie a koordinácie Mgr. Mária Beláňová a metodička Mária Rezáková.

Cieľom základného knihovníckeho kurzu je oboznámiť knihovníkov s knihovníckou legislatívou a so základmi knihovníckej práce – stavanie knižného fondu, nákup, evidencia a vyradovanie knižničného fondu, výpožičný proces, práca s čitateľom, kolektívne podujatia, podpora knižníc prostredníctvom Fondu na podporu umenia a iné.

Vyznanie od pracovníčky knižnice

VYZNANIE

Krajskej knižnici Karola Kmeťka v Nitre

Jedného dňa veru,
navštívila Viola Evu.
Počúvaj ma moja milá,
v knižnici sa jedna pozícia na prácu uvoľnila.

Naša pani Rybová odchádza,
hľadáme náhradu za ňu,
Robila by si záhradu,
umyla schodište, kancelárie, sklady a pivnice.
Eva veru nelenila, ponuka sa jej zapáčila,
prijala prácu takú, o akej ani nesnívala –
pani upratovačka sa z nej v okamihu stala.

Priestory boli úchvatné, staré a tajomné.
V záhrade boli kvety, stromy aj malé a veľké sovy.
Práca sa jej páčila a zvykla si aj na kolegyne, ktoré tam pracovali.
Malý kolektív, samá baba.
Jedného chlapa Dušana mali, ktorý ich strážil hneď od hlavnej brány.
Za hlavnou bránou schodište drevené bolo,
doviedlo ma na chodbu, na konci ktorej dve kancelárie boli.
V jednej pani riaditeľka sedela a v druhej Ľudka – sekretárka hľadela,
kto sa to k nim zakráda a o prácu ich žiada.
Boli dané podmienky od pani riaditeľky a ja som ich prijala a jednou z nich som sa stala.

V kancli vedľa riaditeľne Viola a Hela sedeli a dodávali mi silu a odvahu,
aby som to nevzdala a pomaly a dobre makala.

Vedľa nich v miestnosti s malými oknami sedeli tri dievčatá s veselými očami – Adrika, Anka
a Slávka – ekonómky veru, ktoré strážia financie, mzdy a réžiu.

No a v poslednej kancelárii oproti schodom boli naše metodičky Márie.
Jedna sa mi od prvej chvíle veľmi prísna zdala,
ale po čase som si na ňu zvykla a mám ju rada.

Na chodbe posledná miestnosť zasadačka bola,
tam som mala skrinku, kde som sa prezliekala.

Keď som objavila sklady, pivnice aj povalu,
bolo mi veru nie do plaču, ale do smiechu.
Kde si sa to Ty Eva ocitla, v tak krásnej starej stavbe,
kde na Teba z každej strany pozerajú historické staré ruiny.
Výhľad na hrad a uličky,
kde sa prechádzali domáci aj turisti.

No proste bola som uchvátená a rada, že môžem pracovať v týchto starých hradbách.

Po určitom čase sme sa sťahovali zase.
Na Ulicu Fraňa Mojtu do bývalých tlačiarň,
kde kedysi pracovali všetci moji blízki a príbuzní.
No nie je to niekde hore naplánované a isté,
že aj vy opäť pracujete na tom istom mieste?

Výhľad z okien nie je taký krásny, ako na Samovej, ale prostredie je pekné. Zvykla som si aj tu. Rozrástol sa aj kolektív o statného muža a dve mladé ženy. Jedna na sekretariáte sedí. Je to Paulínka mladé žienka, ktorá pracuje ako strela, niekedy je na roztrhanie až sa bojím, že sa jej niečo stane, ale ona to úžasne všetko zvládne.

Druhá je moja kolegyňa Zdenka – rýchla, precízna, veselá žienka. Brázdime spolu uličky
knižnice, aby boli vždy čisté.
Utierame stoly a stoličky, umývame WC-ka a poličky,
nech je to tu útulné a pekné,
aby sa u nás všetci čitatelia cítili dobre.

No a statný mladý muž - Martin jeho meno je,
ktorý našu výpočtovú techniku a internet spravuje.

Želám všetkým vospolok, aby s nami upratovačkami držali pevný krok.
Budeme sa snažiť ďalej upratovať dobre – veselo,
aby všetci čo k nám do knižnice prídu,
cítily sa dobre a skvelo.

Eva Belániová

Milí knihovníci,

**Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre vám v novom roku 2019 praje hlavne veľa
zdravia, šťastia a úspechov nielen v práci, ale aj v osobnom živote.**

Zostavili: Mgr. Mária Beláňová, Mária Rezáková
Názov: Život knižníc č. 2/2018
Edícia: Regionálny knižnícky časopis
Vydala: Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre
kultúrne zariadenie Nitrianskeho samosprávneho kraja
Zodp. redaktorka: Mgr. Monika Lobodášová, riaditeľka
Ročník: 22
Rok: 2018
Rozsah: 33 s.
Náklad: 30 výtlačkov. Nepredajné. Len pre vnútornú potrebu